

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS

*manè discutienda in Scholis Medicorum. die Martis decimâ - nonâ
mensis Aprilis, anno Domini M. DCC. LVII.*

M. LUDOVICO-MARIA POUSSE, Equite,
& Censore Regio, Doctore Medico, Præside.

An sanis noceat quotidianus èvapærov simplicium usus?

I.

I Medicus vitam ac sanitatem hominis arte suâ tueri & conser-
vare vult ac debet, necesse est ut genuinas vitæ ac sanitatis cau-
sas, & quomodo hæc remediis sustineri debeant, & remediumum
quibus succurrere potest vires, perspectas habeat, refert H. Sman-
nus. Pleniorẽ interim causarum sanitatis cognitionem ad
etiologiam morborum evolvendam necessariò conferre,
in confessum venit. Quot heterogenæ malorum in his, tot homogeneæ

A

2

bonorum in illâ compages. Hominem in statu perfecto sanum consideres. In cerebro vigent sensus, emicat animi alacritas; uno verbo vegeta in obeundis munitis libertas, legitimæ chyloleos signa, mutuam inter solida & fluida, animam & corpus consensum prædicat. Paucis verò diebus quæ mutatio! Dolent viscera, languescunt vires, obrunduntur innumeris modis simul vel seorsum omnia corporis organa; denique à rerum non naturalium abusu generale disturbatur commercium. Quis animo non sibi fingeret morborum ægritudinibus sanitatis dulcedinem redimi debere? Immodicâ quilibet ætatis etiam capaciorem trahitur voluptate. Resistere nescius secutorum hinc arcere malum, & vitia bonis compensare sic tentat: vir ut opipara devoret alimenta, potu generoso imò & aquis cardiacis se proluat impunè; scemina sobria magis aliquando, ut gratam colore venerem tueatur, sapius fugitivam revocet, absentemve mentiatur; serè semper utriusque iisdem illecebris allecti, enematis aquæ fluvialis tepidæ singulos in dies repetitis alvum irrigant:

Stulti dum fugiunt vitia, in contraria currunt. Horat.

auream hanc regulam altâ mente reponant. *In omnibus moderatio, mediocritas,*

I I.

INTER relaxantia & diluentia non insimul tenent locum aquæ tepidæ clysmata, hæc partium internarum balnea, ut ex generalibus ad specificam morborum curationem ægros rectè disponentibus medicamentis præstantissima, spectantur. Æstus viscerum, colicosque dolores leniunt, flatus dissipant, consistentiam humorum spissant & augment, nimiamve diluunt minuuntque. In omnibus serè morbis simplicia hæc anteposenda compositis *επιπροσφυσια* judicant & frequenter adhibent dextrissimi clinici. Plurimis profunt, nocent paucissimis. Præclare quidem in pathologicis casibus.

Sanis familiare est semel tantum vel bis in die alvum deponere, feces neque duriores neque fluidiores, sed inter densitatis extrema mediæ excernuntur: oportet enim sanorum sedes esse figuratas. Quibusdam fibrarum robore citior est excretio; aliis fibrarum debilitate, tardior; robustissimis quidem majori succorum perspiratione feces exsiccantur, & non nisi ægrè dejectiuntur. Homo fuit integræ valetudinis cui quintâ demùm septimanâ alvus evacuabatur. (a) Fateor quidem ob peculiarem diathesim multos posse præcaveri morbos, si moderatè & tempestivè usurpentur enemata simplicia. Ut enim relaxantia, generatim partibus suis flexilibus fibras molliores laxioresque efficiunt. Ad intestinorum laxitatem tendunt; glandulas horum canalesque excretorios relaxando, majorem liquoris intestinalis copiam provocant & inde constipationi mudentur. Ut diluentia, molecularum aquearum ope humores à se dimovent & majorem his afferunt fluiditatem; solida humectant & relaxant; majorem aquosarum partium copiam sanguini largiendæ, minores reddunt oscillationes. Ad illos effectus Medico supercilio attendas; ex quotidiano usu abusus jam elucescit.

I I I.

CORPUS elastico motu gaudere dicimus quod ex filamentis duris & tensilibus constat, expansionis & constrictionis, elongationis & abbreviationis patiens, in pristinum statum sese restituit. Fibris igitur solidas partes constituentibus hunc adscribere non dubitamus elaterem; quem autem ad secretiones & excretiones, vitæ & sanitatis præsidia, tuendas aded

(a) Scalpart.
Veni der Weil. obs.
33. cent. 2.

necessarium docent celeberrimi Medici, ut si alteretur tantummodo, nimia debeat fieri vasorum dilatatio & fibrarum expansio. Ex quotidiano enematum usu quantum suæ contractilitatis deperdent intestinorum fibræ! Nam à se invicem dimota in partium suarum interstitiis moleculas aquosas facile admittunt, & tunc expanduntur ultra horum capacitatem. Id si contigerit, excrementa in cæcum delata ægrè ascendunt, ingrediunturque coli initium. A nerveo-musculosis & robustis, quibus hujus initium componitur, membranis relaxatis vix pressa urgentur. Vigente tamen musculorum abdominalium & diaphragmatis actione, explicitatis adhuc tunicæ nerveæ rugis, progredi queunt. Cylindricam canalis more insolito ampliati formam recipiunt. In rectum si fortè delapsa, sphincteres quidem premunt & relaxant; à musculis dilatabitur anus; sed certè nulla erit fœcum exclusio nisi ter quaterve repetantur aquæ fluviatilis tepidæ clysteres, qui frustatim has sejungere, & per particulas extrudere valeant. Quod quotidie observamus ex horum excrementis quibus aded familiaris simplicium enematum usus. Imò necesse est ut succi intestinales non modò tubum lubricent, sed etiam intimè misceantur cum scybalis, & humiditatem quæ transpiratione, calore, seu cum chylo per venas lacteas profilit, restituant. Relaxatis autem extra modum fibris, minor sanguinis quantitas ad glandulas defertur, tunc nedum major liquoris intestinalis copia provocetur, minor sit secretio: est enim secretio ut velocitas sanguinis in omni parte, ut demonstravit *Bellinus*. Imminutis motu peristaltico, & calore, oleum in omento ad bilis generis multum inserviens, ineptum evadet; ac proinde bilis ut purgans & clyster naturalis spectata, ad ejectionem fœcum intestina sufficienter stimulare non amplius poterit. Denique aded levis est in organorum laxitate constituentium partium cohesio, ut naturales vitæ functiones absolvi sit impossibile.

I V.

A fibrarum laxitate morbos chronicos, vel saltem maximam ad hos proclivitatem, oriri constat. Tonus, robur & elater fibrarum in sufficienti liquidi per nervos influxu consistere videtur. Quæ propositiones millenis auctoritatibus, experiètiæque quotidianâ stabilitæ pro efficaci argumento debent haberi. Caveant ergò quibus nimis intenditur clysterum simplicium usus. Ut relaxantia & diluentia in partium internarum inflammationibus maximo cum successu præscribuntur. Resorptionem enim aquearum molecularum in vicinas partes possibilem demonstravit *Boerhaavius*, (a) cum venarum plurium generum injecta canalium ora subeant. Ideo fibras viscerum humectari & debilitari posse ultra modum confirmatur. Quòd si opiparo victu plenius indulgere solemne fuerit; *arteria lymphatica, glandula, & omnia secretionis organa ali vatenis obstruuntur, officioque suo non ultra sufficienti, ipsaque natura obruta fatiscet* (b). Destructo intestinorum tono, ructus, flatus, & molesta dyspepsiæ erumpent symptomata. Cerebrum ob communicationem nervorum ventriculo intertextorum hæc mala sentiet. Fiat minor animi commotio? Inordinatus erit fluidi per nervos affluxus; hinc tyrannidem suam exercebunt spasmi quos affectus in viris hypocondriacos, in feminis hystericos, & in utrifque vapores appellat *Sydenhamus*. Hæc enim à *spirituum aërialium inordinatoque motu, potius quam ab humorum aliquo vitio produci asserit*. Quo in casu nocere potius quam prodesse simplicia enemata addit peritissimus author. Mulierem viginti quatuor annorum nuper aquæ tepidæ fluvigillis clysmatibus assuetam quotidie manè, vaporibus obsessam vidi. Nullis cu-

(a) Legit. quod in prælect. Boerhaav. Acad. hinc resorptionem in venas intestini experimento demonstrasse D. Mery.

(b) Cheyn. in morb. feb. laxæ.

juſſibet generis animi pathematibus obnoxia, benè menſtruata, viro non languido, tam ſincerè quàm ardentè dilecto copulata erat. Quæ igitur affectionis cauſa poſſet ſuſpicari ? Plurimi hanc inviferant præctici ; exercitium, equitationem, animi recreationem, & alia huic convenientia, ſuaſerant. Quod verò fuiſſet à Medico præſcriptum, ut id rejiceret mulier, fat habebat. A frequentiori ſimplicium enematum uſu poſſe oriri aut ſaltem feveri morbum mihi venit in mentem ; ideam hanc cum marito communicavi ; illa non meo conſilio ſed aſſiduis mariti precibus cum crederet obſequi, ab hæc conſuetudine, ſenſim tamen, diſceſſit. Aliquandò poſt exoluerè ſymptomata ; in priſtinam rediit ſanitatè, quâ hodiè lætiſſima fruitur. Si conſuetudinem hanc non ut cauſam efficientem, ſaltem in feminis quarum laxior textura fibrarum infirmitatè indigitat, auxiliatricem, & virtutis elæſticæ defectui multùm faventem agnoſcet profectò Medicus. Quid etiam formidare non debent, qui ſingulo mane largiſſimis aquæ tepidæ hauſtibus ſeſe ingurgitant, cum, quod in unâ parte corporis, in omnibus quoquomodo deſtruat æquilibrum, (a)

(a) Arbuthn. Eſſai for the nature & le choix des alimens, chap. VI. Prop. II.

V.

CORRUPTIO igitur optimi peſſima. Ex quâcumque diverſâ licèt diatheſi majora vel minora exoriri debere incommoda jam ex antecelliſis pâteret ; ſi enim calidâ adedè ſiccâque donetur ut tuendæ valetudinis cauſâ quotidiano enematùm ſimplicium uſu abſolutè teneatur homo, ſanum hunc immeritò dixeris. Quidam tamen non modò rectè ſeſe habent iſtis aſſueti, ſed etiam neſtorianos attingunt annos ; quid indè ? Nonne quidam ſingulos in dies rebus non naturalibus impunè abutuntur ? Eſto adhuc quod ab opio Turcæ, à ſpiritu vini Poloni, &c. non alterentur ; addas etiam quodd nullum juxta neceſſitates beneficium recipiant. Non idedè conveniens nec tutum crebris iſtibus alicujus rei conſuetudinem facere, imò periculoſum, præſertim in medicaminum uſu, vel quia natura aſſuefacta ab iſtis non movetur, vel quia, ſi dimittatur, ſtatim morbus ingruit. Conſuetudinis igitur vis miranda quidem, ſed vitanda. *Celſum* audias, *homo ſanus nullis ſe debet obligare legibus, varium viæ genus habere*. Numquid ingrati foret animi adventitiâ acquirere naturam ? Ut enim ipſa tot omnium ſpecierum alimentis orbem ditavit, ad deſiderium horum noſtros accommodavit appetitus, & ad horum digeſtionem aptis nos inſtruxit organis ; ſic etiam compreſſivo motu diaphragmatis ope muſculorumque abdominalium, perſiſtâtico, quem lubricans in roris formam vicinarum partium, ipſarumque glandularum inteſtinalium humor multùm faciliat, foràs pellit excrementa. Demùm ipſam ſequi naturam, medium inter alibilia & prophylactica ſtudebit fervare, & in neutro extremorum unquam ſapiens peccabit.

Ergo ſanis nocet quotidianus ſimplicium uſus.

Proponebat Pariſiſ FRANCISCUS-LUDOVICUS THOMAS D'ONGLÉE, Cenomanus, Doctor Medicus Remenſis, Collegii Regii Medicorum Cenomani Socius, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Pariſienſis Baccalaureus, Theſeos Author, A. R. S. H. 1757,

A S E X T A A D M E R I D I E M.